

UNESCO

ŠAKIŲ “ŽIBURIO” GIMNAZIJA

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Member of

UNESCO
Associated
Schools

UNESCO

- **UNESCO** (angl. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*) – **Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija**, įkurta Jungtinėse Tautose 1945 metais, siekiant skatinti bendradarbiavimą tarp skirtingų tautų švietimo, mokslo, kultūros ir komunikacijų srityse. UNESCO finansuoja Tarptautinę Mokslo Tarybą.
- UNESCO priklauso daugiau nei 200 valstybių. Būstinė įsikūrusi Paryžiuje (Prancūzija), o mokslines, mokymo, kultūros programas bei mainus vykdo 60 vietinių biurų visame pasaulyje. Tarp UNESCO remiamų projektų yra tarptautinės mokslinės programos; raštingumo didinimo, techninės pagalbos ir mokytojų tobulinimo programos; regioninės ir kultūros istorijos projektai; tarptautiniai bendradarbiavimo susitarimai siekiant išsaugoti pasaulio kultūrinį ir gamtinį palikimą ir saugoti žmogaus teise

UNESCO

- Kultūros paveldo samprata klostėsi šimtmečius. Ilgą laiką kultūros paveldu laikyti pavieniai architektūros, dailės, archeologijos ir istorijos paminklai. Nuo XX a. antrosios pusės kultūros paveldą imta traktuoti kaip kultūrinės ir gamtinės aplinkos visumą. XX a. pabaigoje įsigalėjo kultūrinio kraštovaizdžio sąvoka.
- 1972 m. UNESCO priimtoje Pasaulinio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje skelbiama, kad kiekvienos tautos paveldas yra visų tautų paveldas, kurį būtina pažinti ir saugoti. Konvenciją ratifikavo ar prie jos prisijungė 193 valstybės (Lietuva – 1992 m., Latvija ir Estija – 1995 m.). Reikšmingiausias kultūros paveldo objektus Pasaulio paveldo komitetas skelbia pasaulio paveldo paminklais. Pasaulio paveldo sąrašė yra 869 kultūros bei 39 kultūros ir gamtos objektai.
- Nuo XXI a. pradžios pagal Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvenciją, priimtą 2000 m. tautų nematerialusis paveldas skelbiamas žmonijos kultūros paveldu. Lietuva konvenciją ratifikavo 2004 m.

UNESCO

- Svarbi UNESCO misija – palaikyti pasaulio paveldo sąrašą. Šiame sąrašė įtrauktos svarbios istorinės ar gamtinės vietos, kurių išsaugojimas yra svarbus visam pasauliui.

UNESCO

Materialusis kultūros paveldas

- Materialusis kultūros paveldas pagal UNESCO Pasaulinio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvenciją yra:
 - Paminklai:
 - architektūros paveldas – architektūros paminklai
 - dailės paveldas – dailės kūriniai,
 - archeologinis paveldas – archeologinio pobūdžio struktūros ar radiniai
 - Ansambliai – izoliuotos arba susietos statinių grupės, kurių architektūra yra susijusi su kraštovaizdžiu
 - Įžymios vietovės – žmonių ir gamtos kūriniai

UNESCO

Nematerialusis kultūros paveldas

- Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencija – tai ilgainiui nusistovėjusi veikla, vaizdai, raiškos formos, žinios, įgūdžiai, taip pat su jais susijusios priemonės, objektai, žmogaus veiklos produktai ir su jais susijusios kultūrinės erdvės, tam tikrų bendruomenių pripažintos kaip kultūros paveldo dalis. Jis svarbus bendruomenės ar grupės tapatybės ir tęstinumo požiūriu, rodo kultūrų įvairovę.
- Nematerialusis kultūros paveldas daugiausia reiškiasi per žodinės kūrybos tradicijas ir raiškos formas (kalba, scenos menas, papročiai, apeigos ir šventiniai renginiai), taip pat per su gamta ir visata susijusias mokslo sritis bei tradicinius amatus.

UNESCO

Lietuva į UNESCO įstojo 1991 m. spalio 7 dieną.

Lietuvoje pasaulio materialiuoju kultūros paveldu pripažinta:

- 1994 m. – Vilniaus senamiestis
- 2000 m. – Kuršių nerija (kultūros ir gamtos paveldas)
- 2004 m. – Kernavės kultūrinis rezervatas
- 2005 m. – Struvės geodezinis lankas

UNESCO

Žmonijos žodinio ir nematerialiojo kultūros paveldo šedevru paskelbta:

- 2001 m. – kryždirbystė ir kryžių simbolika Lietuvoje
- 2003 m. – dainų švenčių tradicija ir simbolika Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje
- 2010 m. – Lietuvių daugiabalsinės dainos – sutartinės

UNESCO

- Mūsu šālies preliminariajame paveldo sarakše yra Kauno modernizmo architektūros paraiška „Kaunas 1919-1939 m.: sostinė, ikvēpta modernizmo judėjimo“
- Trakų istorinis nacionalinis parkas.

UNESCO

- 1995 m. buvo įsteigtas Tarptautinis registras „Pasaulio atmintis“ (**International Memory of the World Register**), į kuri pirmieji dokumentai buvo įrašyti 1997 metais.
- 2009 m. į Tarptautinį registrą „Pasaulio atmintis“ buvo įrašytos dvi su Lietuva susijusios dokumentų kolekcijos: **„Baltijos kelias – žmonių grandinė, sujungusi tris valstybes laisvės vardan“** ir **Radvilų archyvai ir Nesvyžiaus bibliotekos kolekcija**. 2017 m. į šį registrą įrašytas **Liublino unijos akto dokumentas**. Tai vienintelis išlikęs 1569 m. Liublino unijos aktas, saugomas Centriniam senųjų aktų archyve Varšuvoje, yra lietuviškos pusės unijos dokumentas su 78 lietuvių didikų ir bajorų antspaudais.

UNESCO

- UNESCO programa „Žmogus ir biosfera“ (**MAB - Man and Biosphere**) inicijuota siekiant sukurti teorinę bazę gamtos mokslų ir socialinių mokslų ribose, kuri nurodytų pagrindines gaires, kaip racionaliai naudoti ir tausoti biosferos išteklius ir pagerinti ryšį tarp žmogaus ir jį supančios aplinkos.
- **Žuvinto biosferos rezervatas**
- 2011 m. birželio 28 – liepos 1 d. Drezdene, Vokietijoje, vykusioje 23-ojoje UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ Tarptautinės koordinuojančios tarybos sesijoje priimtas sprendimas dėl **Žuvinto biosferos rezervato** įtraukimo į Pasaulinį UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ biosferos rezervatų tinklą. Tai pirmoji ir kol kas vienintelė Lietuvos vietovė Pasauliniame UNESCO biosferos rezervatų tinkle

UNESCO

- UNESCO minimos sukaktys 1997 m. – M. Mažvydo „Katekizmo“ 450-osios išleidimo metinės
- 2002 m. – Ignoto Domeikos 200-osios gimimo metinės
- 2004 m. – Lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo šimtmetis
- 2011 m. – Česlovo Milošo 100-osios gimimo metinės
- 2011 m. – Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 100-osios mirties metinės
- 2013 m. – Meilės Lukšienės 100-osios gimimo metinės
- 2014 m. – Kristijono Donelaičio 300-osios gimimo metinės
- 2015 m. - Mykolo Kleopo Oginskio 250-osios gimimo metinės
- 2017 m. – Algirdo Juliaus Greimo 100-osios gimimo metinės
- 2018 m. – Juozapo Čechavičiaus 200-osios gimimo metinės
- 2018 m. – Stanislovo Moniuškos 200-osios gimimo metinės
- 2020 m. – Elijo ben Saliamono Zalmano (Vilniaus Gaono) 300-osios gimimo metinės
- 2021 m. – Marijos Birutės Alseikaitės-Gimbutienės 100-osios gimimo metinės

UNESCO

- 1996 m. gegužės 21 d. Vilniuje buvo pasirašytas Lietuvos Respublikos ir Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO) **bendradarbiavimo memorandumas**.

UNESCO

- UNESCO asocijuotų mokyklų tinklas (ASPnet) susieja švietimo įstaigas visame pasaulyje ir siekia bendro tikslo: sukurti taikos gynybą vaikų ir jaunimo galvose. Daugiau nei 11 500 ASPnet narių mokyklų 182 šalyse palaiko tarptautinį supratimą, taiką, kultūrų dialogą, tvarų vystymąsi ir kokybišką švietimą praktikoje.

UNESCO

- Šakių „Žiburio“ gimnazija Unesco AspNet tinklo narė nuo 2001 m.

